

NÁSILNÝ PŘECHOD VODNÍ PŘEKÁŽKY Z DOTYKU

Vodní překážky, jak dokumentuje historie ozbrojeného zápasu, vždy značně ovlivňovaly vedení boje a operace. Byly to zkušenosti Sovětské armády z 2. světové války při překonávání takových řek jako je Dněpr, Odra, Visla a Dunaj, které se staly základem pro rozpracování problematiky násilných přechodů vodních překážek i v našich řádech.

Množství a druh vodních překážek v našem zájmovém prostoru, jakož i jejich vzájemná vzdálenost nás nutí počítat s tím, že při stanovených hloubkách úkolů a tempu bude násilný přechod vodní překážky samozřejmou součástí vedení útočného boje divize. Divize bude překonávat vodní překážky ve většině případů v jejich horním a středním toku. Jsou to převážně řeky úzké s proudem většinou středním a o průměrné hloubce vody 1 až 3 m. Řeky mají únosné dno zpravidla v převažující části délky toku a na nich můžeme zřizovat všechny druhy přeprav. Ve většině případů je na nich dostatek stálých přechodů, i když jejich únosnost nebude vždy odpovídat naší potřebě. Přístupové cesty můžeme s výhodou využít k příchodu na jednotlivá přepraviště. Nevýhodou je, že protékají v hluboce zaříznutém korytě, se sráznými a často zalesněnými břehy, které jsou málo vhodné pro organizaci přepravy. V každém případě je třeba vyhodnotit vliv hydrotechnických zařízení na řece, zejména jezů a přehrad, kterých je v horním a středním toku řek dostatek. Je možnost vzniku průlomové vlny při náhlém zničení přehradní hráze, která v závislosti na velikosti vodní nádrže může dosahovat až několik desítek kilometrů a na tuto vzdálenost bude ničit jak vojenská přepraviště, tak stálé mosty a způsobovat rozsáhlé záplavy. Proto úseky násilného přechodu vodního toku volíme mimo dosah účinku průlomové vlny, nebo nad přehradou. Při nutnosti volit úsek násilného přechodu řeky v dosahu průlomové vlny musíme neustále sledovat stav přehradní hráze. Inít předem vypočtenou dobu příchodu průlomové vlny do prostoru násilného přechodu řeky a násilný přechod uskutečnit před jejím příchodem nebo v krajním případě po odchodu průlomové vlny.

Nepřítel se bude snažit včasnou přípravou vodních toků k obraně a vytvořením širokých pásem záplav dezorganizovat naše vojska, zastavit jejich postup nebo je přinutit zpomalit tempo při překonávání těchto prostorů a tím je donutit k soustředění většího počtu sil a prostředků na poměrně malém prostoru a vytvořit si tak podmínky pro vedení jaderných úderů.

Štáby a vojska musí proto přijmout včas opatření, která budou eliminovat všechny překážky na přístupech k řece, tuto překonávat z chodu, v rychlém tempu, na široké frontě a tím zabránit nebo alespoň ztížit nepříteli výhodné použití zbraní hromadného ničení.

Předpis Vševojsk-2-3 uvádí, že násilný přechod vodní překážky, jejíž protilehlý břeh brání nepřítel, se uskutečňuje z chodu nebo s plánovitou přípravou. Pojem násilný přechod s plánovitou přípravou plně nevystihuje podstatu způsobu zahájení útoku. Vytváří též dojem, jako by se při útoku z chodu nemusel násilný přechod vodního toku plánovat. V praxi ovšem tomu tak není. Násilný přechod musíme plánovat.

Sám násilný přechod vodní překážky není nic jiného, než v současné době používaný způsob zahájení útoku na nepřítel v obraně spojený s překonáním vodní překážky. Proto je výhodnější používat pojmy pro násilný přechod řeky shodné s označením způsobu útoku na nepřítel v obraně doplněné výrazem „násilný přechod“. Tzn. např. násilný přechod z chodu a násilný přechod z dotyku. V článku budu ale používat dosud platné pojmy.

Násilný přechod z chodu je v současných podmínkách hlavním způsobem překonávání vodních překážek a proto mu v přípravě velitelů, štábů a vojsk věnujeme značnou pozornost. V jeho stínu stojí násilný přechod vodní překážky s plánovitou přípravou (z dotyku), který však vzhledem k množství vodních toků v našem zájmovém prostoru nemůžeme vyloučit.

Násilný přechod vodní překážky s plánovitou přípravou se od násilného přechodu z chodu odlišuje tím, že mu předchází určitá doba přímého dotyku vojsk s nepřitelem na vodní překážce. To umožňuje nepříteli doplnit ženijní opatření k upevnění řeky jako překážky. Zároveň tato doba přímého dotyku umožňuje dokonale poznat vodní překážku a k ní přilehlý terén. To vytváří podmínky pro podrobné plánování násilného přechodu vodní překážky i organizaci útoku, umocňuje včas a skrytě soustřeďovat potřebné přepravní prostředky, vybudovat výchozí prostor, přeskupit síly a prostředky a vykonat přípravné práce pro zřízení přepravišť.

Násilný přechod s plánovitou přípravou (z dotyku) bude převážně vynucenou činností, a to kdy v důsledku silného odporu nepřítel se násilný přechod z chodu nezdařil, kdy vojska přecházejí do útoku z obrany vodního toku, aby charakter vodní překážky násilný přechod z chodu neumožnil (odchod ledu, vysoký stav vody, strmé břehy, rozbahněné přístupy apod.).

Přechod vodní překážky probíhá v úsecích násilného přechodu řeky, které divizi stanoví velitel armády a plukům velitel divize.

Prostor násilného přechodu neovlivňuje výrazně jeho hloubka. Ta je omezena úsekem vodní překážky s přilehlým terénem na obou březích a na přístupech výchozí čarou k přepravě vzdálené od řeky podle současných ustanovení řádů 10–12 km. Vzhledem k prodloužení dostřelu dělostřelectva nepřítel na 24 až 30 km, bude nutné palebné přikrytí vojsk ještě před dosažením výchozí čáry. Tam, kde to bude možné, budeme tuto čáru volit ve vzdálenosti 15 i více kilometrů.

Šířku úseku násilného přechodu vodní překážky stanoví velitel na základě konkrétní situace, zejména při útoku s plánovitou přípravou (z dotyku).

Pro násilný přechod vodní překážky z chodu se bude velitel armády i divize rozhodovat v době, kdy zpravidla ještě nepřítel nebude řeku bránit. Proto šířka úseku násilného přechodu řeky bude většinou shodná s útočným pásmem divize. To umožňuje předsunutým odřadům a vrtulníkovým výsádkám předstihnout nepřítele v ovládnutí přepravišť a výhodných prostorů pro násilný přechod řeky v několika místech v celém útočném pásmu divize a tím:

- vázat volné síly nepřítele, znemožnit mu nebo alespoň ztížit zjištění našeho směru hlavního úderu a přeskupovat síly a prostředky k jeho přehrazení,

- veliteli divize umožňuje přenést úder hlavních sil na ten směr, kde měl předsunutý odřad nebo vrtulníkový výsadek úspěch, nebo na ten směr, kde nepřítel nemá síly k zaujetí obrany a vodní překážka umožňuje její přechod.

Jinak tomu bude při útoku s plánovitou přípravou (z dotyku), kdy násilný přechod vodní překážky bude spojen s průlomem obrany nepřítele. Její prolomení bude vyžadovat přeskupení vojsk, abychom dosáhli potřebnou převahu sil a prostředků v úseku průlomu a vytvořili dostatečně silný druhý sled a zálohy. To si vynutí zúžení úseku násilného přechodu vodní překážky nebo při zasazování dalších sil armády zúžení útočného pásma divize.

Stanovení šířky úseku násilného přechodu vodní překážky bude záviset vždy na:

- zámyslu boje (operace) a rozhodnutí,
- množství sil a palebných prostředků přidělených pro násilný přechod a bojeschopnosti sil divize,
- síle, rázu a systému obrany nepřítele, na jeho sestavě a palebných prostředcích,
- rázu vodní překážky a přilehlém terénu,
- počtu přepravních prostředků a možnostech jejich použití v určeném úseku vodní překážky.

Cílem násilného přechodu vodní překážky není jen překonat řeku, ale hlavně prolomit obranu nepřítele a zničit jeho síly. Úsek násilného přechodu vodní překážky bude zpravidla širší než úsek průlomu a proto nebudou vojska překonávat vodní tok stejnou hodnotou sil v celé jeho šíři. V určité části (částech) soustředí většinu svých sil a ve zbývajících částech úseku bude probíhat především demonstrativní činnost ke klamání nepřítele a poutání jeho sil.

Charakter řek v jejich horních tocích nebude vždy umožňovat násilný přechod potřebnými silami a v šířce adekvátní úseku průlomu obrany nepřítele, zejména při útoku s použitím jaderných zbraní, kdy prolamujeme obranu nepřítele v šířce 8 i více km. V tom případě půjde o násilný přechod řeky na široké frontě, v několika směrech a v úsecích řeky, které umožňují zřízení přepravišť a násilný přechod. Po překročení můžeme vstřícnými údery dosáhnout požadované šířky úseku průlomu obrany nepřítele. Útok v těchto podmínkách bude vyžadovat silné druhé sledy jak na stupni pluku, tak i divize, a zvláště pečlivou organizaci komplexního palebného ničení nepřítele. Bude třeba ničit jadernými údery, údery letectva a dělostřelectva zálohy nepřítele, které přisunuje k vedení protiztečí na jednotlivé směry. K znemožnění (popř. ke ztížení) manévru záloh nepřítele bude výhodné použít i vrtulníkový výsadek. Ovládnutím důležitých prostorů může zabránit přísunu nepřátelských záloh, vázat je na sebe a tím vytvořit prvním sledům divize podmínky pro rychlé rozšiřování prostoru na protilehlém břehu a pronikání do hloubky obrany nepřítele.

Správná volba úseku průlomu obrany nepřítele, vázaná na výhodné úseky násilného přechodu vodního toku, je základním předpokladem řešení tohoto složitého úkolu.

K přijetí reálného rozhodnutí musíme znát jak řeku, tak i obranu nepřítele. Musíme vědět, o jakou vodní překážku jde, vlastnosti řeky — její šířku, hloubku, rychlost proudu, charakter břehů a dna, členitost terénu na obou březích, slepá ramena, bažiny a přístupy k řece, záatarasy na obou březích i v řece, vliv počasí a roční doby na charakteristiku řeky, místní zdroje přepravních prostředků a především kapacitu přepravy v jednotlivých úsecích apod.

Dále musíme znát charakter a cíl obrany nepřítele, jeho pravděpodobný zámysl bojové činnosti, uskupení a možné použití jeho záloh, stupeň odolnosti jeho obrany zejména v boji s obrněnými cíli a její vybudování včetně zátarasů. Důležitá je znalost předního okraje obrany nepřítele z hlediska jeho umístění na břehu řeky nebo v hloubce za ní.

Bez hluboké analýzy těchto skutečností spojených s reálným hodnocením vlastních možností se velitel nemůže optimálně rozhodnout. Potřebné podklady získává velitel již při přibližování se k řece, při srážení nepřítele z vlastního břehu, při pokusech překročit vodní tok a ovládnout protilehlý břeh z chodu. Teprve po neúspěšném pokusu o násilný přechod z chodu přistupuje velitel divize se souhlasem velitele armády (nebo na jeho rozkaz) k organizaci přechodu vodního toku a průlomu obrany nepřítele s plánovitou přípravou. Pak zahájí útok z přímého dotyku po přeskupení.

Útok s plánovitou přípravou musí probíhat v co nejkratší době. Proto jeho příprava probíhá již v průběhu bojové činnosti před vodní překážkou a upřesňuje se po dosažení vodní překážky, nepodařil-li se násilný přechod z chodu. Pak se přijatá opatření pro násilný přechod z chodu upřesňují na základě změn zjištěných na vodní překážce, činnosti a síle nepřítele a z toho vyplývající nutnosti přeskupovat síly a prostředky na nejvhodnější směry.

V práci velitele a štábu půjde prakticky o stejnou činnost jako při přípravě útoku z přímého dotyku s nepřítelem, doplněnou o organizaci přechodu řeky. Na rozdíl od plánování násilného přechodu z chodu budou řešit organizaci:

- ženíjního budování a úpravu výchozího prostoru,
- přeskupení vojsk nebo zaujetí výchozího prostoru po přeskupení divize z hloubky,
- součinnosti s vojsky, která jsou v dotyku, popř. i vystřídání vojsk v dotyku nebo jejich části, je-li to nezbytné,
- komplexního palebného ničení nepřítele s využitím sil a prostředků vojsk v dotyku s důrazem na ničení palebných prostředků nepřítele v předních opěrných bodech a prostředků REB,
- přepravy vojsk v celém úseku násilného přechodu divize.

Velitel divize připravuje své rozhodnutí na základě rekognoskace. Plánování je podrobnější. To se projeví ve stanovení konkrétních bojových úkolů útvarům, důsledné organizaci součinnosti a především v podrobném zpracování grafikonu přepravy pro všechna plánovaná přepraviště. Plánování bude přísně centralizované v rámci celé divize a bude probíhat pod přísnou kontrolou velitele divize a jeho štábu.

Na rozdíl od plánování násilného přechodu z chodu nebude obvykle použito předesunutých odřadů.

Hloubka a obsah bojového úkolu závisí na konkrétní situaci. Především však na tom, v kterém údobí plnění bojového úkolu divize budou vojska překonávat

řeku. Budou-li vodní překážku překonávat v průběhu útočného boje v hloubce obrany nepřítele, pak její násilný přechod bude součástí bojového úkolu, který byl divizi stanoven na den boje. Bojový úkol divize bude zpravidla stejný jako za normálních podmínek.

Zahájení útoku a jeho vedení se nebude výrazně odlišovat od klasického průlomu obrany nepřítele ať již s použitím jaderných zbraní nebo i bez nich. V úvahu bereme šířku a množství úseků vhodných pro překonání vodního toku, zranitelnost přepravišť jadernými zbraněmi, palbou dělostřelectva, údery letectva a v důsledku toho možnost dočasného přerušení přepravy na některých přepravištích úseku násilného přechodu vodního toku divize. To může ztížit i tak postupně probíhající soustřeďování sil, bojové techniky a palebných prostředků na protilehlém břehu. Rovněž materiální, technické a zdravotnické zabezpečení z hloubky bude probíhat se značnými obtížemi.

Útok můžeme zahájit ve dne i v noci. Zahájení přechodu v noci nebo s rozedněním je výhodné v případě, bude-li přední okraj nepřátelské obrany dále od řeky a na břehu bude pouze bojové zajištění. Pak k dosažení překvapení nepřítele můžeme útok zahájit bez palebné přípravy. Bude-li přední okraj procházet v blízkosti řeky, bude účelné zahajovat násilný přechod ve dne, a to po mohutné dělostřelecké a letecké přípravě a po jaderných úderech.

V prvním sledu budou zpravidla útočit motostřelecké útvary. Jejich soudobá technika umožňuje rychle překonávat vodní tok, ještě z vody ničit nepřítele a ihned po dosažení protilehlého břehu bez zastavení zahájit bojovou činnost. Musí se snažit získat a rozšířit prostor na protilehlém břehu a vytvořit podmínky pro plynulou přepravu ostatních jednotek divize. Důležité je co nejdříve zahájit stavbu mostů pro přepravu druhých sledů a záloh.

Velitel divize sleduje z PVS průběh násilného přechodu. Podle vývoje situace na bojišti i přepravištích řídí prostřednictvím náčelníka ženijní služby manévry přepravními prostředky, usměrňuje vojska do úseků, kde se násilný přechod rozvíjí neúspěšněji a všestranně podporuje vojska na protilehlém břehu. Přitom sleduje včasnou přepravu tanků, protitankových jednotek a dělostřelectva. Divizní dělostřelectvo se zpravidla přepravuje za pluky prvního sledu. Raketový útvar se přepravuje po bateriích, aby byl stále v pohotovosti k vedení jaderného úderu na nepřítele. PVS divize se přepravuje na protilehlý břeh ihned po přepravě prvních sledů.

Druhý sled divize (nebo vševojsková záloha) se po příchodu k vodní překážce přepravuje po mostových přepravištích podle grafikonu přepravy. Jinak velitel divize na základě vývoje boje upřesňuje přepravu tak, aby nedošlo k nahromadění vojsk, ale současně tak, aby druhý sled mohl být včas zasazen do boje. Po zasazení rozvíjí útok v rychlém tempu, vede údery do boku a týlu nepřítele, v součinnosti s PTZ a POZ odráží silné protizteče, rozšiřuje úsek průlomu apod.

Násilný přechod vodní překážky z dotyku bude téměř vždy spojen s průlomem nepřátelské obrany, a to je velmi složitý a současně významný úkol. Velitelé a štáby se musí touto problematikou ve své přípravě a v přípravě vojsk zabývat a v celém rozsahu ji zvládnout.

Bohaté zkušenosti Sovětské armády z této oblasti jsou nám poučením i východiskem pro řešení těchto úkolů v současných změněných podmínkách výzbroje vojsk a vedení soudobého boje.